

O aš, kai būsiu pakeltas nuo žemės, visus trauksiu prie savęs /Jn 12,32/

2014 m. gegužė Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys Nr. 5 (142)

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

Kristaus Dangun žengimo šventė

Kun. Raimondo Stankevičiaus pamokslas, pasakytas gegužės 29 d., ketvirtadienį, Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje. Jo pagrindu paimtos eilutės iš Laiško efeziečiams 1,20b-23 ir Evangelijos pagal Luką 24,50-53

Ar galite įsivaizduoti, ką aprašo Lukas: Jėzus iškėlė rankas, palaimino ir, atsiskyres nuo jų, pakilo į dangų...

Labai daug Biblijoje aprašomų dalykų mes linkę įvardinti kaip dvasinius, kaip suprantamus perkeltine prasme, kaip netikrus, bet autoriaus aprašytus, kad būtų sudarytas didesnis išpūdis, sužadinta vaizduotė... Mums, gyvenantiems mokslo amžiuje, sunku suvokti, kad taip įvyko ir kad jokio čia nėra pagražinimo, pasaldinimo ar pasūdymo. Jei taip aprašė Lukas, vadinasi taip ir buvo.

Gal šiandien didžioji dauguma pasakytų, jei neįrodyta, jei faktais nepatvirtinta, jei aš nepaliečiau ir nepamačiau, vadinasi tai netiesa.

Nebent tai įvyko prieš milijonus metų ir apie tai pasisakė mokslininkai.

Šiandien nėra populiari tikėti tuo, kas parašyta Biblijoje, šiandien nepopuliari Bibliją laikyti autoritetu, nepopuliari iš jos mokytis, iš visos Biblijos – Naujojo, Senojo Testamento, kaip ir nepopuliarūs yra krikščionys. Dar nepopuliarėsni yra tie, kurie priskiria save kažkokiai krikščioniškai konfesijai, kurie tiksliai žino savo išpažinimo, tikėjimo tiesas ir jas gina. Dažnai girdžiu, jog esu krikščionis, tačiau nei reformatas, nei katalikas, tiesiog, tikiu. Bet ką tikiu – nežinau. Vienas Dievas ir Jūs tikiu. Taip, vienas Dievas. Bet ar tai tavo Dievas? Ar tu esi Jo vaikas?

Lengva sakyti, kad tikiu, lengva save neidentifikuoti, o kartu ir neįsipareigoti. Kur reikia – krikščionis, kur nepopuliariu – nutylėsiu.

Tačiau, jei tikiu Raštu, jei stengiuosi vykdyti Viešpaties įsakymus, jei nuoširdžiai šaukiuosi Jėzaus, ar galiu kažką Jo nurodytame kelyje apeiti? Atsisakyti sunkumų, o priimti tik malonius dalykus?

Sugrįžkime prie Evangelijos skaitinio. Įdomus momentas: kai mokiniams pasirodė prisikėlęs Jėzus bei prabilo: „Ramybė Jums!“ – jie išsigando, jiems buvo neramu, jų širdyse gimė dvejonės... Tačiau vėliau, kai Jėzus pakilo ir nukeliavo į dangų, visiems buvo ramu ir jie, džiaugsmo kupini, grįžo į Jeruzalę...

Viešpats pažadėjo, jog netgi išėjęs, Jis nepaliks savo mokinių, Jėzus, kūnu iškeliaavęs, paliko Dvasią, paliko savo globą. Mokiniai tai jautė ir džiaugėsi. Jie pažino Viešpatį Jėzų Kristų, pažino Jo veikimą, ir tai veikė juos tiesiogiai, jie nuolat lankė šventyklą ir šlovino Viešpatį. Štai mums aiški nuoroda, kad kreiptis į Viešpatį turime ne tik bėdoje, nesėkmėje ar suspaudime, bet ir džiaugsme; padėkoti ir kasdien šlovinti Jį.

Ar mūsų tarpe daug tokių, kurie nuolat lanko šventyklą? Nuolat ateina į pamaldas? Deja, nedaug. Daugiau tokių, kurie tik laisvalaikiu ateina. Gerai, kad tas laisvalaikis pasitaiko dažniausiai sekmadieniais... O šiandien – ketvirtadienis. Todėl ypač džiugu šiandien čia matyti žmones, garbinančius Viešpatį. Gyvajį Dievą, Jėzų Kristų, mirusį ir prisikėlusį, įžengusį į Dangų ir kartu su Tėvu paruošusį vietą ir man ir kiekvienam tikinčiam Juo, kiekvienam Dievo išrinktajam.

Mes dažnai sureikšminame tai, kad esame Jo išrinkti, kad dvasinis Jėzus gyvena manyje, mano širdyje,

– sureikšminame ir puikuojamės, tačiau tai tik nedidelė, nors ir svarbi detalė. Visų svarbiausia, kad Jėzus kūnu nužengė į Dangų, ir taip pat savo pašlovintu kūnu sugrįš į žemę, kaip yra pažadėjęs. Svarbiausia ne tai, kad Jėzus gyvena mano širdyje, bet kad Jis yra pas Tėvą, Jo dešinėje ir kartu su Tėvu mums vadovauja per Šventąją Dvasią. Ir svarbiausia, kad Jėzus grįš savo pašlovintu kūnu, ir tas įvykis bus lygiai toks istorinis ir tikras, kaip Įžengimas, kaip Gimimas ir Gyvenimas, kaip Mirtis ant kryžiaus ir Prisikėlimas.

Taigi, šiandien yra labai svarbi diena, ir tos dienos, to momento, vykusio prieš du tūkst. metų, paminėjimas. Kalbant apie Kalėdas ar Velykas, dažniausiai jokių klausimų nekyla. Šie įvykiai mums suprantami ir aiškūs. Kristaus įžengimas į Dangų – dažnam tik mistika ar negirdėtas dalykas, tačiau tai tikras įvykis!

Kokia galia turėjo Kristų pakelti į dangų? Kokia jėga veikė, koks nuostabus tai buvo įvykis! Ir Laiško efeziečiams 1 skyrius baigiamas labai aukšta nata. Viešpats parodo Kristaus

didybę ir galybę: „*pasodino danguose savo dešinėje, aukščiau už visas kunigaikštystes, valdžias, galybes, viešpatystes, ir už kiekvieną vardą, tariamą ne tik šiame pasaulyje, bet ir būsimajame...*“ /Ef 1,20-21/.

Viešpats šiais žodžiais parodo aiškius gyvenimo prioritetus, kas yra aukščiau, kas yra svarbiau, kas brangiau. Kas pastatyta viršum visko! Viešpats nurodo, kas yra tikroji Bažnyčia, kas – tikrasis kūnas, kurio galva – Viešpats Jėzus Kristus.

Taigi, tai sakydamas ir šiandien mums Viešpats duoda ir įpareigojimą vykdyti tai, ką iš Jo girdime: Jis yra virš visko: ne mes – Jis sprendžia, ne mes – Jis yra mūsų vadovas ir Viešpats, bet ne mūsų užgaidų vykdytojas.

Šiandien mes galime džiaugtis, bet nesipuikuoti, ir skelbti mums labai svarbią žinią – Galingasis Viešpats Jėzus, Teisingasis Dievas, Visagalis Valdovas yra ir mano Gelbėtojas!

AMEN!

Kun. Raimondas Stankevičius

Visų laikų iškiliausias reformatų teologas Jonas Kalvinas

Š. m. gegužės 27 d. sukako 450 metų, kai mirė (1564) teologas, vienas iš Reformacijos šauklių Jonas Kalvinas. Prieš penketą metų – 2009 metais – minėjome Jono Kalvino 500 metų gimimo jubiliejų. Tuometinė Pasaulinė Reformatų Bažnyčių Sąjunga (angl. WARC, dabar – Pasaulinė Reformatų Bažnyčių Unija, angl. WCRC) 2009 metus buvo paskelbusi Jono Kalvino minėjimo metais, ir jai priklausančios Bažnyčios įvairiose šalyse įvairiai pažymėjo Didžiojo Reformatoriaus 500 gimimo metinių jubiliejų. Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia -Unitas Lithuaniae- Sinodas šią iškilią datą tada paminėjo projektu „Kalvinas – netradicinėse Lietuvos erdvėse“, gilinomės į Jono Kalvino gyvenimą ir veiklą, skaitėme vieningą lietuvių kalbą išverstą Jo knygą „Aukštinės krikščioniško gyvenimo tiesos“. Trumpai priminkime svarbiausias Jono Kalvino gyvenimo datas, Jo nuveiktus darbus.

Jonas Kalvinas (tikrasis vardas Žanas Kovenas – Jean Calvin) gimė 1509 m. liepos 10 d. Šiaurės Prancūzijos mieste Nuajone (Noyon). Tėvas Žeraras Kovenas buvo vyskupų bei kapitulos patarėjas ir pasirūpino, kad sūnus Jonas gautų gerą išsilavinimą. 14 metų J. Kalvinas įstojo į Paryžiaus universitetą. Po ketverių studijų metų Kalvinas tapo laisvųjų menų licenciatu ir išvyko mokytis į Orleano universitetą, kur buvo dėstoma ne tik bažnytinė, bet ir civilinė teisė.

Tėvo mirtis 1531 m. labai pakeitė jaunuolio gyvenimą. Jis išvyko į Paryžių gilinti humanitarinių žinių, tačiau teisės studijų nemetė. Vienerius metus Paryžiuje rašė komentarus Senekos traktatui Apie romumą, kurio spausdinimą pats ir finansavo. 1533 metais, sulaukusiam vos 24-rių Jonui Kalvinui vienbalsiu kolegijos dėstytojų nutarimu buvo suteiktas daktaro vardas. 1534 m. gegužės 4-ąją Kalvinas Nuajone atsisakė kunigo vietos, prisijungė prie slaptos

evangelikų bendruomenės Paryžiuje ir visiškai pasišventė Dievui, keliavo po Prancūziją. Po evangelikų bendruomenės narių iškabinėjimo prieš popiežių nukreiptų plakatų prasidėjusi reakcija privertė Kalviną ieškotis prieglobsčio Strasbūre. 1535 metais Kalvinas paskelbė protesto raštą Pranciškui I – Prancūzijos karaliui – prieš prancūzų protestantų šmeižimą. Šis laiškas buvo išspausdintas jo knygoje *Krikščionių tikėjimo pagrindai* (pranc. *Institution de*

la religion chrestienne). Šią knygą niekam nežinomas prancūzas Jonas Kalvinas parašė mažame kambarėlyje Bazelio priemiestyje. Ir leidinys netrukus autorių išgarsino. Tai buvo parankinė šešių skyrių knygelė, kuri paskutiniajame variante 1559 metais (po 16 metų) išsiplėtė iki išsamaus 80 skyrių veikalo. Minčių dėstymas ir turinys per tuos 16 taisymo, pildymo metų galiausiai pasikeitė iš esmės, tačiau kiekvieno leidimo pradžioje Kalvinas spausdino beveik nepakeistą prancūzų protestantų gimnamąją kalbą.

1536 m. liepą Kalvinas atvyko į Ženevą, kurioje vyko esminiai politiniai ir religiniai pokyčiai – čia buvo laimėję Reformacijos šalininkai. Kalvinas Ženevoje dėstė Naująjį Testamentą. Buvo sukurta nauja, protestantiška, dėstymo programa. Netrukus Kalvinas išgarsėjo kaip puikus pamokslininkas, viešuosiuose disputuose neturėjęs sau lygių.

1540 m. rugpjūtį, būdamas 31-erių, vedė našlę Ideletę de Bure, į jo namus atsivedusią du vaikus iš ankstesnės santuokos. Vaikai, kurie jiems gimė, netrukus mirė. Po devynerių santuokos metų mirė ir Kalvino žmona.

1541–1545 metais Ženevoje vyko Bažnyčios pertvarka, kurios esmė išdėstyta J. Kalvino 1542 metais parašytame Ženevos katekizme. *Bažnyčios tvarkymo dėsniai* (lot. *Ordinnances ecclesiastiques*) buvo paskelbti Bažnyčios įstatymu, jų laikėsi ir Lenkijos-Lietuvos reformatai, rengdami savo *Didžiąją Agendą*.

Kalvinas atidžiai sekė reformacinius judėjimus Europos šalyse. Daug rūpinosi, kad Ženevos gimnazija virstų akademija. 1558 metais Ženevos taryba leido Kalvinui pakviesti pirmuosius profesorius. 1559 metais buvo pastatytas ir pašventintas Akademijos namas, kurį užplūdo studentai iš užsienio. Kalvinas, kaip visada, dirbo labai intensyviai. Buvo užrašyta net 2400 jo pamokslų, sugulusių į 48 tomus, kurie buvo saugomi Ženevos bibliotekoje.

Išspausdinti Jono Kalvino raštai sudaro gerokai daugiau kaip 100 pavadinimų knygų. Tačiau didžiausias jo veikalas yra „Krikščionių tikėjimo pagrindai“, kurį jis rašė, pildė, taisė

ištisus 17 metų. *Institutio christianismi religionis* iš karto buvo parašytas dviem kalbomis – prancūzų ir lotynų.

Mirė Jonas Kalvinas 1564 metų gegužės 27 dieną, nesulaukęs savo 55-ojo gimtadienio. Jo pageidavimu palaidotas Ženevoje bendrame kape.

Jono Kalvino idėjos Lietuvoje pasklido iš karto, jau XVI amžiuje. Kalvinas jau 1549 m. pradėjo bendrauti su Žygimantu Augustu, pats parodęs iniciatyvą. Pirmasis parašė laiškus ir karaliui, ir Radvilai Juodajam, su jais daugiausia ir susirašinėjo. Sužinojęs, kad Lietuvoje yra Reformacijai palankių žmonių, norėjo šį procesą kreipti sau pageidautina linkme.

Pats Jonas Kalvinas Lietuvoje niekada nesilankė, nors Mikalojus Radvila Juodasis iš pradžių jį kvietė, tačiau sukliudė vėliau tarp jų kilusi trintis dėl antitrinitarizmo. Apskritai, Kalvinas retai išvažiuodavo iš Ženevos, nes buvo silpnos sveikatos.

Lietuvoje Reformatų Bažnyčios steigėju ir globėju tapo kunigaikštis Mikalojus Radvila Juodasis. Vėliau Reformacijos žygį per Lietuvą skatino Radvila Rudasis. Gausūs Radvilų dvarai, jų kontroliuojami miestai tapo kalviniškosios Reformacijos centrais. Antrojoje XVI a. pusėje Lietuvoje veikė apie 200 reformatų

bendruomenių, buvo steigiamos mokyklos, spaustuvės, organizuojami Biblijos vertimai.

Jono Kalvino svarbiausias veikalas *Krikščionių tikėjimo pagrindai* iki šiol nėra išverstas į lietuvių kalbą. XVII a. Kristupo Radvilos II pastangomis J. Kalvino *Institutio...* buvo pradėtas versti į lenkų kalbą. Buvo išversti penki šio didelio veikalo skyriai ir išleisti 1626 m. Petro Blastaus Kmitos Liubčios spaustuvėje.

Minint Didžiojo Reformatoriaus 500 gimimo metinių jubiliejų buvo pamąstymų, kad reikia veikalą išversti, parašyti komentarus.

Nedidelei reformatų bendruomenei tai per sunkus uždavinys, per menkos pajėgos. Tai turėtų būti mokslinis projektas.

„V.r.ž.“inf.

„Kalvino skaitymų“ dalyviai Vilniaus parapijiečių Jūratės ir Alydo Verbickų sodyboje, Pošalčiuose, 2009 m.

Jonas Viktoras Kalvanas – ryškiausia antrosios XX a. pusės Lietuvos Evangelikų Liuteronų Bažnyčios asmenybė

Lietuvos Evangelikų Liuteronų Bažnyčia šiais metais mini vyskupo ir ilgamečio Tauragės parapijos kunigo Jono Viktoro Kalvano vyresniojo, kuris nuo 1971 m. buvo Konsistorijos pirmininkas, o nuo 1976 m. iki mirties – Bažnyčios vyskupas, 100-ąsias gimimo metines.

Jonas Kalvanas gimė 1914 m. balandžio 24 d. Ruobežiuose, Biržų rajone, pakrikštytas Biržų ev. liuteronų bažnyčioje.

Kunigas Jonas Kalvanas tarnavo Dievui ir Bažnyčiai sunkiu sovietiniu laikotarpiu. Jis buvo ordinuotas Tauragėje 1940 m. liepos 28 d., kai į Lietuvą jau buvo įžengusi sovietų kariuomenė. Pirmosios sovietų ir nacių okupacijų metais Lietuvos Liuteronų Bažnyčia neteko didžiosios daugumos narių ir kunigų. Kunigas J. Kalvanas buvo vienas iš tų kelių kunigų, kurie ryžosi likti Lietuvoje ir toliau tarnauti Dievui ir Bažnyčiai gimtajame krašte.

Kun. J. Kalvanui teko pergyventi ne tik bažnyčių uždarymą, jų pavertimą sandėliais, malūnais, kino salėmis, bet ir asmeniškai patirti sovietų represinių organų bauginimą. Kunigui atsisakius bendradarbiauti su NKGB organais, jo bute buvo daromos kratos, jis buvo akylai sekamas net po Stalino mirties.

Religijų reikalų tarybai neleidus sovietų Lietuvoje įsteigti evangelikų teologijos instituto, J. Kalvanas asmeniškai parengė daugumą kandidatų dvasinei tarnystei. Teologijos pas jį mokėsi beveik visi sovietmečių įšventinti liuteronų kunigai, įskaitant ir tuos, kurie vėliau lankė teologijos kursus Rygoje. Jis pats 1933–1936 m. teologiją studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Evangelikų teologijos fakultete. Fakultetą uždarius, J. Kalvanas tęsė studijas Latvijos universiteto Teologijos fakultete Rygoje, kurį 1939 m. baigė teologijos licenciato laipsniu, atvėrusiu kelią sovietmečių dėstyti teologiją būsimiems kandidatams į kunigus.

Pirmaisiais sovietmečio dešimtmėčiais Lietuvos Liuteronų Bažnyčios vadovams buvo uždrausta dalyvauti tarptautinėse konferen-

jose ar susitikimuose su Vokietijos, Skandinavijos, JAV ar kitų liuteronų Bažnyčių atstovais. Langas į pasaulį buvo 1947 m. įsteigta Pasaulio liuteronų sąjunga, kurios nare Lietuvos Liuteronų Bažnyčia tapo 1968 metais. J. Kalvanas susitikimuose susilaikydavo nuo sovietinės valdžios kritikos, laikėsi nuosaikios pozicijos, tačiau aktyviai siekė, kad apie Lietuvos Bažnyčią bei jos gyvenimą komunistinėje aplinkoje būtų kuo plačiau žinoma pasaulyje.

Vysk. Jonas Kalvanas aktyviai prisidėjo plėtojant ekumeninius Lietuvos Bažnyčių santykius. Jo pastangomis 1965 m. gruodžio 5 d., minint tuometinio konsistorijos pirmininko kun. Vilhelmo Žano Burkevičiaus 80 metų jubiliejų, Šilutės liuteronų bažnyčioje įvyko pirmosios Baltijos šalyse ekumeninės pamaldos, kuriose dalyvavo trijų pagrindinių krikščioniškų Bažnyčių – Romos katalikų, rusų stačiatikių bei liuteronų atstovai.

Visi sovietmečių publikuoti Liuteronų Bažnyčios leidiniai buvo išspausdinti J. Kalvano pastangomis. 1956 metais, nors ir labai cenzūruojami, buvo pradėti leisti *Bažnyčios kalendoriai*. Vysk. J. Kalvanas iš viso parengė 29-ias *Bažnyčios kalendorių*

laidas. Jis taip pat redagavo 1956, 1982, 1988 m. giesmynų laidas, kurių kalba buvo priartinta prie bendrinės lietuvių kalbos. 1985 metais jam pavyko išspausdinti dr. Martyno Liuterio *Mažąjį katekizmą*.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, vyskupas J. Kalvanas nuo pat pradžių aktyviai dalyvavo Sąjūdžio judėjime, rūpinosi Bažnyčios gyvenimo atgimimu. Jo pastangomis buvo atgaivintas laikraštis *Lietuvos evangelikų kelias*, iš naujo publikuotas *Katekizmas* bei *Augsburgo išpažinimas*. 1994 metais buvo išspausdinta jo paties parašyta studija *Dievas ir gamta*, kurioje autorius nagrinėjo religijos ir gamtos mokslų santykį, tikėjimo bei mokslo suderinamumo klausimus. 1992–1994 m. jis dalyvavo steigiant Klaipėdos universiteto Evangeliškosios Teologijos centrą bei katedrą, skaitė paskaitas, rūpinosi nacionalizuoto Bažnyčios turto atgavimu, užmezgė glaudžius ryšius su Vokietijos, Skandinavijos ir JAV Bažnyčiomis.

Vyskupas Jonas Viktoras Kalvanas vyresnysis mirė 1995 m. sausio 15 d., palaidotas Tauragės Joniškės kapinėse. Vykdydama jo testamento žodžius „*paminklų nestatykite, tik antkapį su balta marmurine lenta*“, Tauragės parapija ir vyskupo šeima jo atminimui pastatė kuklų paminklą su kryžiumi.

Vyskupą Joną Kalvaną vertino ne tik Liuteronų Bažnyčios tikintieji, bet ir nepriklausomos Lietuvos politikai, valstybės veikėjai, švietimo ir kultūros organizacijų atstovai bei kitų krikščioniškų Bažnyčių vadovai. Daugelio atmintyje jis liko kaip apdairaus ir nuosaikaus būdo žmogus, pasišventęs krikščionis bei ištikimas Liuteronų Bažnyčios vadovas.

Sutrumpinta
iš kun. dr. Dariaus Petkūno
straipsnio www.liuteronai.lt

Sveikinimai iš Detmoldo

Mieli Vilniaus parapijiečiai,

jus sveikina ir nuoširdžiausius linkėjimus siunčia evangelikai reformatai iš Detmoldo (Lipės kraštas, Vokietija).

Mes labai džiaugiamės kunigo Tomo Šerno ir jį lydinių asmenų apsilankymu mūsų mieste ir mūsų bažnyčioje. Sekmadienį, gegužės 4 d., jo per pamaldas sakytas pamokslas, kurį į vokiečių kalbą vertė kun. Frank Erichsmeier, mums paliko gilų įspūdį. Taigi abiems esame labai dėkingi.

Aš, šių eilučių autorė, esu Detmoldo evangelikų reformatų bažnyčios tarybos narė ir norėčiau jums šiek tiek papasakoti apie mūsų veiklą.

Šiuo metu mūsų parapijoje bažnyčios labai darbuojasi daug narių. Lipės krašte yra nemažai evangelikų reformatų bažnyčių, ir viena iš jų veikia pačiame Detmoldo miesto centre, palei turgaus aikštę. Du kartus per savaitę, turgaus dienomis (antradieniais ir ketvirtadieniais), kai į miestą su savo vagonėliais suvažiuoja prekiautojų, nauji ir jaukūs bažnyčios bendruomenės namai taip pat atveria savo duris ir kiekvienas gali užsukti išgerti kavos ar užkąsti, ir, svarbiausia, pasikalbėti bei pabendrauti su parapijiečiais.

Kas antrą mėnesį išleidžiamas mūsų parapijos laikraštis. Jame apžvelgiami parapijos gyvenimo įvykiai, skelbiama apie vykstančias krikštynas, santuokas, konfirmaciją, paminimi mirę parapijiečiai, taip pat skelbiami senjorų gimtadieniai. Laikraštėlis spausdinamas bažnyčiai priklausančioje spaustuveje. Jis platinamas nemokamai ir už platinimą atsakingi parapijiečiai jį pristato į namus.

75-ųjų metų amžiaus ir vyresnius parapijiečius pasveikiname gimtadienio proga, aplankome juos ir įteikiame dovanėles. Kadangi ilgą amžių daugėja, tai šį darbą dirba 12 parapijos narių.

Kiekvieną penktadienį nuo 9 iki 11.30 val. organizuojamas pusryčių stalas senjorams (nuo 60-ies metų). Ši graži idėja prieš 6 metus kilo kunigui Boeckemeieriui. Iš pradžių pusryčiauti susirinkdavo apie 20 asmenų, o dabar jų apsilanko ir iki 50–60. Po pusryčių vyksta pokalbiai, rodomi filmai, skaitomi pranešimai apie diakoninį darbą ar pan.

Pusryčių stalą ruošia 4–5 parapijietės, kurios superka ir maisto produktus. Nors pusryčių kaina siekia 6 eurus, ateinančių pusryčiauti nemažėja.

Aš pati, turėdama laiko, padedu ir Bažnyčios namuose, įrengtuose se-

name dvare. Ten renkasi Vokietijoje prieglobstį radusios turkų ir kurdų šeimos. Turkų ir kurdų moterys kartu verda pietus. Kun. T. Šernas taip pat šeštadienį svečiavosi šiuose namuose ir buvo pavaišintas turkiškais ir kurdiškais valgiais.

Dar daug galėčiau pasakoti apie mūsų veiklą... Tačiau tam sykiui pakaks.

Linkiu jums visa ko paties geriausio ir gerų 2014-ųjų metų.

Su nuoširdžiausiais linkėjimais
– Jūsų Renatė Sprick*

**Renatė Sprick, Detmoldo bažnyčios valdybos narė, 73 metų amžiaus. Ją papasakoti apie savo veiklą Detmoldo reformatų bendruomenėje paprašė mūsų buvusi parapijietė Rasa Jasiukėnaitė-Oesterwintter, dabar su šeima gyvenanti Detmoldo.*

PIRMAJĄ GEGUŽĖS SEKMADIENĮ ŠVENTĖME MOTINOS DIENĄ

Mamos refleksija sau...

Labai jautri ta Mamos dienos šventė... Mistiškas ir tas žodis Mama... Jame telpa tiek daug jausmų – nuo visiško pasiaukojimo iki pykčio, nuo besąlygiškos meilės iki skausmo...

Tą dieną norom ar nenorom dedi ant gyvenimo svarstyklių save kaip mamą ir sveri... Kokia aš mama? Kiek kartų padariau kažką ne taip ar taip?.. Ir taip skaudu, kai aptinki, jog vaizduotėje susikurtas idiliškas vaizdelis ne visada atitinka tikrovę... Deja... Nebaigti Mamų universitetai... Nelengva mamos dalia,.. bet didelė meilė ir iš Aukštybių patikėta atsakomybė...

Solveiga Zvicevičienė
Perspausdinta iš www.btz.lt

Pavasarinis Draugiškų projektų ansamblio koncertas

2014 metų koncertų ciklą Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje pradėjo Švedijos bažnyčios *Åker i Sofija* choras iš Stokholmo, koncertavęs gegužės 3 d. Po savaitės, gegužės 10 dieną, reformatai priėmė mišrų chorą iš Oslo LIV LAGA. O gegužės 16 d. Vilniaus reformatų bažnyčioje koncertavo Draugiškų projektų ansamblis, bažnyčios bendruomenei ir svečiams pristatęs sakralinės muzikos programą.

Keturiolikos atlikėjų *a capella* atliktoje programoje skambėjo ir Anglijos bei Italijos baroko (W. Byrd, A. Lotti) žinomos muzikinės kompozicijos, ir šiuolaikinių amerikiečių (E. Whitacre, M. J. Lauridsen), norvegų (O. Gjeilo) autorių kūriniai. Atliktos ir žinomų Lietuvos kompozitorių J. Naujalio, J. Kačinsko, V. Bartulio bei K. Vasiliauskaitės kompozicijos.

Sakralinės muzikos programą sudarė ir kartu su ansambliu ją atliko dirigentas Modestas Jankūnas, dirbantis chormeisteriu ir Vilniaus universiteto chore „Pro muzika“. M. Jankūnas – buvęs klaipėdietis, mokėsi Stasio Šimkaus konservatorijoje, vėliau tęsė studijas Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje Gintauto Venislovo klasėje. Koncertuoja ir kaip vokalistas.

Koncerte stebino puikus dirigento ir ansamblio muzikavimas, įtaigus ir labai jautrus muzikos interpretavimas.

Reformatų bažnyčios sienos seniai negirdėjo taip puikiai atliekamos muzikos. Momentais atrodė, kad gaudžia vargonai – taip sodriai skambėjo bosų, sopranų, tenorų ir altų balsai. Nedidelis ansamblis pripildė visą gan didelę bažnyčios erdvę garsų. O piano buvo toks subtilus, kad buvo nedrąsu net giliau įkvėpti oro. Jau pirmieji atlikti kūriniai pavergė žiūrovus, o toliau klausantis – ne kartą šurpuliukai eidavo per nugarą.

Bisui atlikta Antono Brucknerio žinoma kompozicija „Locus iste“ tik dar kartą patvirtino, kad koncertavo neeilinis, tikrai puikus sakralinės muzikos atlikėjas, prilygstantis geriausiems profesionaliems šalies kolektyvams, giedantiems sakralinę muziką.

Draugiški projektai – tai iniciatyva, jungianti įvairių specialybių žmones ir meno profesionalus bendrai veiklai ir kūrybai. Ansamblis muzikinėje veikloje dalyvauja jau nuo 2004 metų – pasirodė G. F. Händelio barokinės operos „Kserksas“ (Lietuvos Muzikos ir teatro akademija bei Lietuvos kamerinis orkestras, 2010) bei G. Pučinio operos „Toska“ pastatymuose (Vilniaus Kamerinė opera, 2013). Kartu su Draugiškų projektų šokėjais dalyvavo lietuviško miuziklo (V. Mažintaitė, I. Rasiškaitė) „Čerai“ pastatyme Panevėžio muzikiniame teatre. Ansamblis taip pat koncertuoja Lietuvos miestų ir miestelių bažnyčiose (Palangos evangelikų liuteronų bažnyčios pašventinimo iškilmėse, 2012), dalyvauja įvairiuose muzikos festivaliuose (Sakralinės muzikos festivalis Palangoje *Ave Maria* 2013). Nors daugumos ansamblio atlikėjų specialybės yra skirtingos, visi jie turi muzikinį išsilavinimą, nuolat tobulina savo muzikavimo įgūdžius dirbdami su įvairiais profesionaliais atlikėjais, muzikos vadovais bei dirigentais.

Jau po koncerto dalijantis įspūdiškais daugelis pastebėjo Vilniaus reformatų bažnyčios akustikos privalumus. Pastatas pastatytas 1835 m.

Dirigentas Modestas Jankūnas

kaip sakralinis statinys, nėra skirtas koncertams, bet architekto Karolio Podčašinskio (1790–1860) suprojektuotos kesoninės lubos puikiai surenka garsą ir sukuria nuostabią akustiką, ypač atlikėjams stovint netoli Dievo stalo.

Vilniaus evangelikų reformatų bendruomenė šiltuoju metų laikotarpiu yra nutarusi rengti vilniečiams ir Vilniaus svečiams koncertus, kitus sakralius renginius, tad kviečia visus norinčius kolektyvus prisidėti prie šios iniciatyvos.

Dalija Gudliauskienė

Mišraus choro LIV LAGA iš Norvegijos viešnage Vilniuje

2014 m. gegužės 10 dieną, šeštadienį, Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje koncertavo mišrus choras iš Oslo LIV LAGA. Choro pavadinime yra ir jo vadovės Liv Ulvik vardas. Tai tikrai jos suburtas choras, kuriame gieda daugiausia senjorai, net ir jos mama. O pati žavioji vadovė turi nuostabų balsą, yra tikra muzikė.

Choras į Lietuvą atskrido ketvirtadienį, jį oro uoste pasitiko mūsų „Giesmės“ choro vadovė Janina Pamarnackienė ir choristas Vidūnas Ramša, palydėjo juos į viešbutį. Penktadienį ir šeštadienio pirmąją dienos pusę jie lankė ir, kaip pasakoją, žavėjosi mūsų senamiesčiu, Vilniaus universitetu. Čia juos pasitiko „Giesmės“ choristė Austė Nakiene ir atvedė į mūsų šaltoką bažnyčią. Gerai, kad laiške juos buvau išpėjusi, jog bus labai šalta, tad jie pasirūpino šiltesniais drabužiais, bet vis tiek gobėsi mūsų bažnyčioje laikomais šiltais pledais.

Koncertą pradėjo jungtinio choro – Vilniaus ev. reformatų „Giesmės“ ir „Pagirių dainorių“ – choristai, pagiedodami giesmę „Pranaše didis“ (ž. Joachim Neander, 1650). Dirigavo chorų vadovė Janina Pamarnackienė.

Norvegų choro programoje skambėjo nuotaikingos norvegų ir švedų tradicinės dainos, lopšinės, pvz.: „Šok ir švėsk su mumis“ (muz. Sigvald Tveit), „Aikštingoji Mari“ (tradicinė norvegų daina), „Šalin viską, kas liūdina“ (muz. Karl Michael Bellman), „Vasaros giesmė“ (muz. Waldemar Ahlen), norvegų lopšinė bei, mums pažįstama melodija labai visus sužavėjusi, švedų lopšinė „Kas plaukia be vėjo“ ir kt. Koncerto pabaigoje drauge su mūsų svečiais iš Oslo ir choru iš Pagirių padainavome tradicinį norvegų vestuvinį maršą.

Po koncerto šaltokoje bažnyčioje visus pakvietėme Agapei į parapijos namus, kur mūsų laukė Dalijos išvirstas karštas, labai skanus buljonas ir

karšti kibinai. Mūsų svečiai negalėjo atsidžiaugti šiais juos sušildžiusiais patiekalais. Labai gyrė ir mūsų suneštinėmis vaišėmis (didžioji dalis buvo iš Pagirių moterų rankų) su meile gražiai padengtą stalą, skanius saldumynus, ypač mūsų naujosios choristės Dalios (šviesios atminties Jono Naktinio dukters) iškeptą tortą. Ilgai dalijomės įspūdžiais, patirtais Vilniuje ir mūsų žmonių patirtimi Norvegijoje, susipažinome, pasikeitėme adresais. Parapijos namuose svečiai ir jų vadovė Liv Ulvik dar padainavo norvegų dainų, sužavėdama visus puikiu balsu ir atlikimo meistriškumu, mes taip pat jiems padainavome savo lietuvių liaudies dainų.

Atsisveikinome pažadėdami kitą vasarą susitikti Osle. Dieve duok, kad taip ir įvyktų...

Dr. Renata Bareikienė
choro „Giesmės“ pirmininkė

Niekas tenesako, kad neįmanoma nuolat melstis užsiėmus kasdieniais rūpesčiais ar negalint būti šventovėje. Kur tik būtumei, visur gali savo mintyse užkurti aukurą Dievui melddamasis. Taigi melstis gali ir turguje, ir kelionėje, ir stovėdamas už prekystalio, ir meistraudamas savo dirbtuvėje – visur ir visada melstis įmanoma.

(Jonas Auksaburnis)

MYLĖJAU LIETUVĄ IŠ TOLO

Gegužės 14 d. Vilniuje, kompozitoriaus Stasio Vainiūno namuose jubiliejinio gimtadienio išvakarėse vyko vakaras – koncertas „Mylėjau Lietuvą iš tolo“, skirtas pianisto, muzikologo, kompozitoriaus, muzikos veikėjo Vlado Jakubėno gimimo 110-osioms metinėms.

Muzikas Vladas Jakubėnas gimė 1903 m. lapkričio 29 d. (pakrikštytas 1904 m. gegužės 15 d. ir ši data įrašyta į dokumentus) Biržuose pirmagimiu sūnumi Lietuvos Evangelikų reformatų Bažnyčios superintendente kunigo Povilo Jakubėno ir Halinos Lipinskos-Jakubėnienės, kilusios iš senos bajorų reformatų giminės, šeimoje. Ir Vladas, ir vėliau gimusi duktė Halina buvo Biržų krašto, Lietuvos Reformatų Bažnyčios patriotai. Po Antrojo pasaulinio karo pasitraukę į Vakarų, jie neatitolo nuo Bažnyčios, buvo išeivijos lietuvių Reformatų Bažnyčios kuratoriai, dalyvaudavo Sinoduose. Kompozitorius Vladas Jakubėnas rašė bažnytiniam evangelikų chorams giesmes, choralus: „Jėzau, Tu mano gyvybė“, „Tyloj Tu Švenčiamasis“, „O, kad aš Jį regėčiau“, „Štai aš čia, Garbės Karaliau“ ir kt., kuriuos giedojo išeivijos „Tėviškės“ ir kt. chorai.

Į vakarą–koncertą St. Vainiūno namuose buvo susirinkęs ne tik gausus

vilniečių muzikos mylėtojų būrys, bet atvyko ir Biržų Vlado Jakubėno muzikos mokyklos mokiniai ir mokytojai, kurie ir buvo pagrindiniai minimo kompozitoriaus kūrinių atlikėjai. Vyresniųjų klasių ansamblis, vad. V. Morkūnienė, padainavo lietuvių liaudies dainos „Svyruoj, linguoj paukštelis“ išdailą, jaunosios pianistės Milana Žadeikaitė, mok. D. Bukienė, Gabija Laumytė ir Milda Variakojytė, mok. I. Valotkienė, pagrojo po keletą V. Jakubėno ir jo amžininkų kūrinių. Vakare pasirodė ir Kauno Juozo Gruodžio konservatorijos moksleivė Deimantė Bagurskytė, dėstytojos, buvusios biržietės Virginijos Balčiauskaitės–Daugirdienės auklėtinė. Vakaro dalyvius maloniai nustebino pianisto prof. Roko Zubovo ir pi-

anisto Justo Šerveniko fortepijonu keturiomis rankomis pagrotos penkios ištraukos iš V. Jakubėno baletu „Vaivos juosta“, kurias fortepijonui pritaikė pats R. Zubovas. Visą vakarą skambėjo Vlado Jakubėno muzika, buvo prisiminti jo gyvenimo etapai.

Fojė veikė Vlado Jakubėno muzikos mokyklos Dailės skyriaus mokinių keramikos darbų paroda, kurioje moliu buvo pavaizduoti baletu „Vaivos juosta“ veikėjai.

Vakaro vedėjas, muzikologas Vaclovas Juodpusis renginio dalyviams aprodė iš savo asmeninio archyvo parengtą literatūros parodėlę: įvairius Lietuvoje ir JAV išleistus kompozitoriaus kūrinius, straipsnių rinkinius.

„V.r.ž.“ inf.

Lietuvos šachmatų čempionas – reformatas Šarūnas Šulskis

Gegužės 1-ąją pasibaigusiame Lietuvos vyrų klasikinių šachmatų čempionate Vilniuje po trejų metų čempiono vardą susigrąžino tarptautinis didmeistris kaunietis reformatas Šarūnas Šulskis.

Šarūnas Šulskis gimė 1972 metais Kėdainiuose biržietės reformatės Ritos Sklenytės ir kėdainiečio Algio Šulskių šeimoje. Vidurinę mokyklą Šarūnas baigė Kėdainiuose. Šachmatais pradėjo žaisti aštuonerių metų, ir jau 1986 m., būdamas trylikos, laimėjo Kėdainių miesto suaugusiųjų čempionatą. 1987–1989 metais už pasiekimus Lietuvos ir Pabaltijo moksleivių šachmatų čempionatuose Š. Šulskis, vienintelis iš Baltijos

šalių, buvo pakviestas mokytis ir tobulinti savo meistriškumą pasaulio čempionų M. Botvinko–G. Kasparovo mokykloje.

1992–1996 metais Š. Šulskis mokėsi Kauno Užsienio kalbų ir vadybos koledže (vėlesniame Vadybos

ir teisės institute).

Lietuvos čempionu Š. Šulskis yra tapęs penkis kartus – 1991, 1994, 2001, 2007 ir 2009 metais. Septynis kartus atstovavo Lietuvai šachmatų olimpiadose: 1994 m. Maskvoje, 1996 m. Jerevane, 1998 m. Elistoje, 2002 m. Blede, 2004 m. Maljorkos Palmoje, 2008 m. Drezdene, 2010 m. Chanty Mansijske. Tarptautinio meistro (IM) vardą FIDE (Tarptautinė šachmatų federacija) Šarūnui Šulskiu suteikė 1994 m., o tarptautinio didmeistro (GM) – 1996 m. Jerevano kongrese. Š. Šulskis – daugkartinis šachmatų olimpiadų, pasaulio čempionatų dalyvis.

„V.r.ž.“ informacija

Pirmosios jaunimo pamaldos Panevėžio parapijoje

Balandžio 27 d. Panevėžio evangelikų reformatų parapijoje vyko pirmosios jaunimo pamaldos, į kurias atėjo ne tik panevėžiečių jaunimo, bet ir kitų parapijiečių.

Siela džiaugiasi, kada būname nustebinti ar sulaukiame dovanos. O dovana mums buvo svečiai iš Vilniaus, tarp jų net abu kunigai: gen. superintendentas kun. Tomas Šernas ir parapijos administratorius kun. Raimondas Stankevičius, savo atsilankymu pagerbė mūsų parapiją.

Jaunimo pamaldas vedė kun. Raimondas Stankevičius, Šventojo Rašto skaitinius skaitė vilniečių ir mūsų jaunimo atstovai. Dvasingą ir pamokantį pamokslą pasakė gen. superintendentas kun. Tomas Šernas. Viešpatį šlovinome liturginėmis giesmėmis, visus sužavėjo Vilniaus parapijos jaunimo ir vyresniųjų kvarteto atliekamos giesmės „Tėve mūsų“, „Aleliuja“, Magdalenos arija iš operos „Jėzus

Kristus – superžvaigždė“ ir kt. Pamaldas baigėme tradicine giesme „Dieve Tėve mielas“. Vargonavo vilnietė vargonininkė Rasa Žilytė-Šernienė.

Po pamaldų svečiams iš Vilniaus ir parapijiečiams koncertavo Panevėžio muzikos mokyklos pučiamųjų orkestras, vadovaujamas Dainiaus Strelčiūno, bei sintezatoriaus klasės mokiniai J. Jarovojūtė, D. Gričiūnas ir B. Breskis. Jų mokytoja L. Martinkutė. Moksleivių programą pajavairino parapijietis Anicetas Kutrevičius, perskaitęs nemažai savo kūrybos eilėraščių.

Po koncerto parapijiečių vardu seniūnė P. Gričiūnienė padėkojo svečiams už maloniai praleistas akimirkas, kada galėjome klausytis ir išgirsti, kas, „pasaulio simfonijoje groja“. Muzika – trys skiemenys, šešios raidės, tūkstančiai emocijų ir dar daugybė kitų dalykų, kurių neįmanoma aprašyti žodžiais ar parodyti veiksmais. Muzikos reikia klausytis. Tai ir darėme. Svečiams įteikėme gėlių ir saldžių prizų.

Po iškilnių vyko kukli Agapė. Esame dėkingi tikėjimo sesėms ir broliams iš Vilniaus parapijos už šiltas ir dvasingas akimirkas. Manau, kad padėjome dar vieną plusą savo patirties ir pažinimo kraityje.

Kai maldoje ir giesmėje bei muzikoje norime pagarbinti mūsų Viešpatį, esame visi šalia ir visi tokie artimi. Iki naujų susitikimų.

*Sintezatoriumi groja
Dominykas Gričiūnas*

P. Gričiūnienė
Nuotraukos autorės

Monumentas pergalei Salaspilio mūšyje atminti

Balandžio 15 d. Biržų Širvėnos ežero pakrantėje pradėti darbai, susiję su paminklo Salaspilio mūšio pergalei atminti statyba.

Karinė technika į pievutę šalia dviračių tako į Rinkuškius atgabeno statybines medžiagas.

Kaip jau rašėme, Lietuvos kariuomenė inicijavo vienos iš didžiausių šalies istorijoje pergalių Salaspilio mūšyje prieš švedus 1605 metais įamžinimą ir paminklo šiam mūšiui Salaspilyje (Latvijoje) pastatymą. Tačiau latviams atsisakius, paminklą pasiūlyta pastatyti Biržuose, nes miestas glaudžiai susijęs su Lietuvos etmonais Radvilomis ir švedų kovomis.

Biržų rajono savivaldybės taryba 2013 metų spalio mėnesį pritarė paminklo statymo Biržuose idėjai, juo labiau, kad visas su juo susijusias išlaidas dengia Lietuvos kariuomenė ir krašto apsaugos ministerija.

Biržiečiams teliko tik pasiūlyti vietą bei sutvarkyti statybai reikalingus dokumentus. Iš kelių pasiūlytų galimų paminklo vietų kariškiai pasirinko Širvėnos ežero pakrantę šalia kelio, vedančio Salaspilio link.

Paminklą ketinama baigti birželio mėnesį. Pirmuoju etapu bus pastatytas postamentas, trinkelėmis išgrįsta aikštelė apie jį. Koloną primenantį viršutinę paminklo dalis – 1633 m. gamintos lietuviškos patrankos vamzdžio kopija – bus liejama iš bronzos. Bronzinės bus ir postamentą puošiančios lentos su užrašais.

Šalia pėsčiųjų tako bus pastatyta granitinė informacinė lenta su užrašais lietuvių ir anglų kalbomis.

**Informacija parengta pagal
www.siaure.lt**

Netekome pasaulinio garso žmogaus: mirė prof. dr. MARTYNAS YČAS 1917-12-10–2014-04-22

Balandžio 22 d. Boulderio mieste (Kolorado valst., JAV), eidamas 97-uosius metus mirė biologas, biochemikas, habilituotas daktaras, Vilniaus universiteto garbės daktaras, JAV Niujorko valstijos Sirakūzų universiteto profesorius Martynas Yčas.

Martynas Yčas gimė 1917 m. gruodžio 10 d. Voroneže, įžymių Lietuvos visuomenės veikėjų, Reformatų Bažnyčios kuratorių Hypatijos (Šliūpaitės) ir Martyno Yčų, Pirmojo pasaulinio karo metais pasitraukusių į Rusiją, šeimoje.

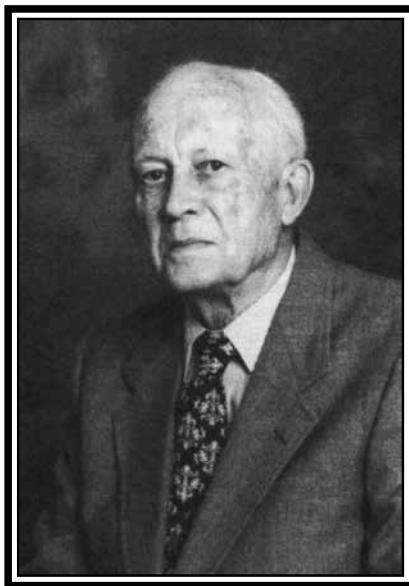
Tėvas Martynas Yčas dr. Jono Šliūpo dukteriai Hypatijai, su kuria buvo susipažinęs pirmosios kelionės į JAV metu 1913 m., pasipiršo ir vedė 1916 m., kai į JAV atvyko antrą kartą.

Hypatijos sesuo gydytoja Aldona Šliūpaitė apie tai prisiminė: *Kelionė prasidėjo New Yorke 1917 03 04. (...) Nuvykome į Voronežą. (...) Voroneže teko man priimti sesers Hypatijos Yčienės vaiką – naujagimį. Jam buvo duotas Martyno vardas – kaip ir jo tėvo.*

Prasidėjus sumaiščiai Rusijoje, Martynas Yčas vienais keliais, o Hypatija su mažuoju Marčiuku, kaip

Su tėvais Martynu Yču ir Hypatija Šliūpaitė–Yčiene apie 1918 metus

jį vadino šeimoje, kitais – 1918 metų vasarą iš Voronežo su daugiau kaip 1000 lietuvių grįžo į Lietuvą ir susitiko Vilniuje A. Smetonos bute.

Tėvas Martynas labai rūpinosi šeima, vykdamas jaunos Lietuvos valstybės kūrimo reikalais į užsienį, visada imdavo kartu ir žmoną su sūneliu.

1918 metų pabaigoje iš Berlyno išvyko į Šveicariją ir kurį laiką ten gyveno.

Vilnių okupavus Lenkijai, Yčų šeima apsigyveno Kaune, tėvas ėjo atsakingas pareigas. Be Martyno, Yčams gimė dar trys dukterys: Hypatija ir dvynės Evelina bei Violeta.

Martynas Yčas 1936 m. Kaune baigė „Aušros“ berniukų gimnaziją. 1936–1940 metais studijavo, kaip ir tėvas, teisę Vytauto Didžiojo universitete ir Vilniaus universitete. 1939 metais baigė Karo mokyklos aspirantūros kursus.

1940 metais Lietuvą okupavus Sovietų Sąjungai, Yčai iš pradžių dar nesiryžo išvykti iš Lietuvos. Tik iš pažįstamų sužinoję, kad tuoj prasidės areštai ir kad tėvas Martynas yra pirmųjų areštuojamųjų sąrašuose, skirtingais keliais pasitraukė per vokiečių valdomą Klaipėdą į Karaliaučius. Ten tėvas susitiko su

sūnumi Martynu, dviračiu pervažia-
vusiū sieną ties Suvalkais, dar vėliau
atvyko ir motina Hypatija su trimis
dukromis.

Prasidėjo tremtinių kelionės –
Berlynas, Barselona, Lisabona,
Brazilija. Belaukiant Yčams laivo
į Niujorką, 1941 metų balandžio
5 d. tėvą LERB kuratorių Martyną
Yčą ištiko širdies smūgis. Palaidojo
Rio de Žaneiro evangelikų Šv. Jono
Krikštytojo kapinėse ir tęsė kelionę
į Niujorką.

Motinai Hypatijai su vaikais
kelerius metus teko sunki pabėgėlių
gyvenimo dalia: pelnyti duoną sau ir
vaikams prisiėjo dirbant įvairiausių
darbus.

Martynas Yčas 1943–1946 tarnavo
JAV kariuomenėje.

Įstojo ir 1947 m. baigė Viskonsi-
no universitetą Madisone bakalauro
laipsniu, o 1950 m. – Kalifornijos
technologijos institutą Pasadenoje.

1951–1956 metais dirbo JAV
kariuomenės intendantūros labora-
torijoje biochemiku.

1956 metais pradėjo mokslininko
karjerą: iki 1988 metų – Niujorko
universiteto Gydytojų centro ekstra-
ordinarinis ir ordinarinis profesori-
us (1966), 1988 m. – profesorius
emeritas.

Prof. Martynas Yčas, paveldėjęs
vardą iš tėvo, savo vyriausią sūnų
taip pat pavadino Martynu, antrąjį –
dėdės Jono vardu ir trečią – Juozu.

Dr. Martynas Yčas tyrė genetinio
kodo problemas. Su Georgan Gamovu
buvo pirmieji bioteoretikai, kurie,
vos 1953 m. buvo paskelbta apie
DNR (deoksiribonukleorūgšties)
cheminę struktūrą, šį gyvosios gam-
tos – biologinių sistemų struktūrinį
reiškinį nagrinėjo ne cheminiu ir
biocheminiu, bet kibernetikos –
bioinformatikos kodavimo ir de-
kodavimo požiūriu ir suformulavo
informacijos kodavimo baltymų
sintezėje hipotezę, tyrė ryšį tarp
informacijos, glūdinčios nukleino

rūgštyse, ir šių rūgščių susintetintame baltyme. Sukūrė nukleino rūgščių kodonų dažnio skaičiavimo metodiką, ląstelių jungimosi į audinius embriogenezėje modelį.

Prof. M. Yčas yra vienas iš dvidešimties pasaulio mokslininkų „RNR kaklaraiščio klubo“ (1954–1961), kuriam priklausė nemažai Nobelio premijos laureatų, narių. Šiame klube Martyno Yčo kaklaraištis buvo ženklinamas *Cys* (cisteinas) amino rūgšties simboliu.

Garsiausias M. Yčo mokslinis veikalas – monografija anglų kalba *The Biological Code (Biologinis kodas, 1969, rusų k. – 1971)*, išversta į daugelį kalbų.

Taip pat parašė *Apie gyvybės prigimtį: mechanizmas ir prasmė* (1994), paskelbė per 50 mokslo straipsnių.

Prof. Martynas Yčas skaitė paskaitas Australijoje (1964), Lietuvoje (1975, 1979).

Įsteigė ir vadovavo dėdės Jono ir tėvo Martyno Yčų knygų fondui, pakartotinai išleido dėdės Jono Yčo parašytą knygą *Biržai (Istorinis eskizas)*, tėvo Martyno Yčo prisiminimų rinkinį *Iš Agaro krašto*. Įvykdė tėvo duotą pažadą Lietuvos politikui Augustinui Voldemarui – išsaugoti ir išleisti A. Voldemaro Utenos kalėjime parašytą knygą *Istorinis Kristus* (knygoje *Ankstyvoji krikščionybė, Kaunas, 1997*).

Atkūrus Lietuvoje nepriklausomą

mybę, užmezgė ryšius su Lietuvos mokslininkais. Finansiskai padėjo besikuriančiai Vilniaus universiteto Gamtos mokslų fakulteto Ląstelės biochemijos laboratorijai. 1990 metais Vilniaus universitetas jam suteikė garbės daktaro vardą.

Prof. M. Yčas parašė ir savo lešomis išleido Lietuvos jaunimui skirtą knygą *Apie biologiją* (1995), kuri pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės metais buvo nemokamai dalijama Lietuvos mokykloms.

Viena svarbesnių knygų *Apie biologiją* gijų veda sielos sampratos link. Tai subtili dvasinio pasaulio problema, gaubiamą daugybės įvairiausių aiškinimų, teorijų, koncepcijų. Autorius biologas šią problemą gvildena iš negyvosios gamtos mokslų – fizikos bei chemijos – pozicijų ir mėgina rasti ryšį tarp sielos ir atomų, molekulių bei cheminės „mašinos“.

2005 metais Vilniaus universiteto garbės daktaras prof. Martynas Yčas įsteigė vardinių stipendijų fondą. Jomis M. Yčas norėjo paskatinti gabius Gamtos ir tikslųjų mokslų studentus siekti geresnių studijų rezultatų, domėtis naujovėmis ir dalyvauti moksliniuose tyrimuose.

Prof. Martyno Yčo vardinės vienkartinės stipendijos yra skiriamos Chemijos, Fizikos, Gamtos mokslų ir Matematikos ir informatikos fakultetų pagrindinių studijų pakopos trečio ir ketvirto kurso bei magistrantūros

Jonas Šliūpas laiko dvejų metų anūką Martyną Yčą

studijų studentams, apmoka originalių mokslo asmenybių kvietimus paskaitoms Vilniaus universitete.

Martynas Yčas buvo visuomeniškas žmogus, JAV pilietis, bet niekada nepamiršo savo šaknų – Biržų krašto.

Atvykęs į Lietuvą, apsilankydavo Biržuose, bendravo su Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos nariais, Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios vadovais. Prisidėjo lėšomis remontuojant Biržų bažnyčios bokštą.

Profesorių Martyną Yčą visur lydėjo meilė žmonėms, gimtajam kraštui, buvo nuoširdžiai gerbiamas visų žmonių, buvo žavimasi jo erudicija, mokslinė išmintimi, dosnumu.

Profesorius Martynas Yčas ryškiai įrašė savo vardą į Lietuvos mokslo istorijos puslapius, Jo atminimas neišblės lietuvių atmintyje.

„V.r.ž.“inf.

Centre Martynas Yčas

DAGMARA PUODŽIŪNAITĖ–JURCIENĖ

1918 02 19–2014 04 11

Balandžio pabaigoje Lietuvą pasiekė liūdna žinia: Holy Family Villa, JAV, slaugos namuose mirė buvusi biržietė reformatė Dagmara Puodžiūnaitė–Jurcienė.

Dagmara buvo gimusi 1918 m. vasario 19 d. Sankt Peterburge, per Pirmąjį pasaulinį karą tėvams pasitraukus į Rusiją. Tėvas – garsus Biržų vaisti-

ninkas, Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčios kuratorius, visuomenės ir kultūros veikėjas Aleksandras Puodžiūnas (1888–1940), motina – Erna Majoraitė–Puodžiūnienė, estiškos kilmės. Jos tėvai Ernst Major (1839–1909) ir Johanna Untermann–Major (1851–1921) palaidoti Biržų senosiose ev. reformatų kapinėse.

Dagmara ir jaunesnis brolis Mindaugas Aleksandras Puodžiūnas (1921 07 07, Biržai – 1985 07 01, Čikaga) baigė Biržų gimnaziją. Prasidėjęs Antrasis pasaulinis karas, sovietų okupacijos grėsmė suardė planus mokytis ir dirbti Tėvynėje – Lietuvoje. Motina Erna Puodžiūnienė su vaikais 1944 m. pasitraukė į Vakarus: iš pradžių į Vokietiją, po to persikėlė į JAV, Čikagą. Dirbo įvairų darbą, išmokslino vaikus. Aleksandras studijavo Čikagos technologijos institute, dirbo braižykle.

Duktė Dagmara pasekė tėvo pėdomis. Gavusi registruotos vaistinės teisės, atidarė Marguette Parke, Čikagoje, vaistinę ir joje dirbo kartu su vyru Tadu Jurciu. Gyveno Palos Heights, IL ir St. Petersburg Beach, FL. Dagmara ir vyras Tadas, abu susipratę lietuviai, priklausė Neo Lituania korporacijai, lankė Ziono ev. liuteronų bažnyčią. Vyras mirė anksčiau. Savo vaikų neturėjo.

Po religinių apeigų Ziono liuteronų bažnyčioje balandžio 21 d. Dagmara Puodžiūnaitė–Jurcys buvo palaidota Šv. Kazimiero kapinėse, Čikagoje.

1937m. liepos 4 d. konfirmantai gimnazistai prie Biržų bažnyčios Pirmoje eilėje antra iš dešinės, greta kun. F. Barnelio, Dagmara Puodžiūnaitė

„V.r.ž.“ inf.

Liepos 5 - 12 dienomis dvidešimt pirmą kartą Lietuvos ev. reformatų jaunimo draugija „Radvila“ organizuoja vaikų vasaros stovyklą „Karalius Dovydas“ visų pamėgtoje vietoje – Nemunėlio Radviliškyje, Biržų rajone, mokyklos patalpose, netoli dviejų upių – Nemunėlio ir Apaščios santakos. Šių metų stovyklos direktorius – Laurynas Jankevičius, stovyklos kapelionas – kun. Dieter Gartmann (Vokietija).

Liepos 5 - 12 d. vaikų stovykla
„Karalius Dovydas“
 Nemunėlio Radviliškyje

Senjorai ikonų parodoje

Lietuvos dailės muziejaus Radvilų rūmuose nuo balandžio 29 d. iki birželio 1 d. veikė paroda „Senųjų ikonų paslaptys. Andrejaus Balyko ikonų kolekcija: pagrobta, gražinta, papildyta“. Parodos lankytojams pirmą kartą pristatyta 160 ikonų ir miniatiūrinių ikonėlių, ekspoziciją papildė pagrobtų ir iki šiol nesurastų ikonų fotografijos.

Gegužės 8 d. reformatai senjorai ir jų draugai apsilankė Vilniaus Radvilų rūmuose ir išsamiai susipažino su unikalia vilniečio kolekcininko Andrejaus Balykos daugiau nei per trisdešimt metų surinkta ikonų kolekcija. Muziejaus darbuotoja grafikė Jolanta Sireikaitė papasakojo, kad kolekcininkas pirmenybę teikia elitiniams, aukščiausios meninės vertės pavyzdžiams, ypač žavisi šiuo laikotarpiu išpopuliarėjusia kruopščia ir detalio miniatiūrine tapyba. 2007 metais A. Balykos kolekcijoje buvo sukaupta jau per 300 retų ir vertingų ikonų. Tačiau 2008 m. spalio mėnesį kolekcija buvo pagrobta. Po pusantrų metų trukusio sudėtingo tyrimo teisė-

saugai pavyko išaiškinti nusikaltimą ir surasti 11 pagrobtų ikonų. 2013 metais buvo surastos dar 69 ikonos ir miniatiūrinės ikonėlės.

A. Balyka nenustojo kolekcionuoti ir po vagystės, subrandino mintį kolekciją pristatyti visuomenei. Ši paroda ir yra pirmas kolekcijos paviešinimas – padėka teisėsaugai, taip pat visiems žmonėms, padėjusiems išsiaiškinti nusikaltimą ir gražinti pagrobtas meno vertybes.

Beveik visos A. Balykos kolekcijos ikonos nutapytos patyrusių meistrų pagal individualius tikinčiųjų užsakymus, kai kurios turi įrašus, liudijančius, kad anksčiau jos priklausė žinomiems Rusijos aristokratams.

Dauguma ikonų sukurtos nuo XVIII a. iki XX a. pradžios, kai kurios – XVI ar XVII a. Ikonos nutapytos įvairiuose ikonų tapybos centruose: Maskvoje, Peterburge, Kostromoje, Tverėje, Vologdoje, Pavolgyje, Šiaurės Rusijoje, Cholujuje, Viatkoje ir kt. Ypač daug ikonų sukurta Jaroslavlyje, Paleche ir Msteroje – ikonų tapybos centruose, garsėjusiuose smulkia ir detalio ikonų tapybos maniera.

Tai buvo priešpaskutinis šių metų senjorų edukacinės programos Lietuvos dailės muziejuje užsiėmimas.

„V.r.ž.“ inf.

Nuotraukos iš www.bernardinai.lt

A.A.

Nuoširdžiai užjaučiame

parapijietę IRTĄ OLGA LOVKIENĘ,

mirus mylimai Mamytei Vladislovai Petkevičiūtei–Klemienei,

gyvenusiai Kaune, bet iki mirties mylėjusiai Biržus, gražiausią jaunystės miestą.

Užuojautos žodžius tariame ir Jos sūnui RIMUI KLEMUI,

broliui ADOLFUI VYTAUTUI BUŠMANUI, gyvenančiam Kanadoje,

vaikaitėms LIUDVIKAI, GIEDREI ir INDREI bei visiems,

Ją pažinojusiems ir mylėjusiems.

Kauno ev. reformatų parapija

Atgarsiai po Didžiojo Penktadienio jaunimo susitikimo

Prieš pat vieną didžiausių visų pasaulio krikščionių šventę – Velykas, per Didįjį Penktadienį, Biržų evangelikų reformatų parapija rinkosi į vakaro pamaldas. Bažnyčia aidėjo nuo

giedamų tiek sakralinių, tiek jaunimo giesmių, mažylių kryžstavimo. Nors maldos namai ir nebuvo pilnutėliai, žmonių tikrai pakako.

Po pamaldų jaunimas, norintis toliau prasmingai praleisti vakarą, gausiai rinkosi į parapijos salę. Su Biržų klebonu kun. Rimu Mikalauku priešaky susirinkusieji žiūrėjo trumpametražių filmų rinkinį *Istirk krikščionybę*, pateikiantį atsakymų į svarbiausius klausimus – kas yra Jėzus, krikščionybė ir kt. ir aiškiai pabrėžiantį, kodėl tai yra tiesa.

Kiek apmalšinę dvasinį troškulį, susirinkusieji nepaliovė kalbėtis ir prie gausaus ir gardaus suneštinių vaisių stalo. Dar ilgai salėje šurmuliavo jaunimas, atėjęs rimties ir apmąstymų apie Jėzaus auką už mus visus metui.

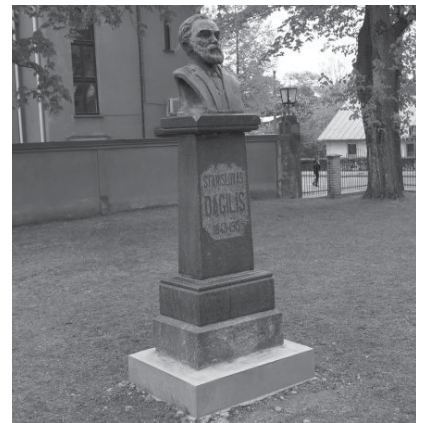
Laurynas Jankevičius

Sutvirtintas paminklo pamatas

Biržų rajono savivaldybėje, gegužės 5 d. vykusiam pasitarime dėl Stanislovo Dagilio paminklo apsaugos, nuspręsta kol kas paminklą palikti dabartinėje vietoje – aikštėje prie sekmininkų bažnyčios, nes nė viena iš galimų vietų perkelti paminklą nėra tinkamai sutvarkyta.

Kadangi paminklas S. Dagiliui kol kas nebus iškeliamas, atlikti jo pamato tvirtinimo darbai.

Biržų rajono savivaldybės inf.

Birželio 23 iki 27 d.

Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčia
kartu su Švedijos suvienyta evangelikų Bažnyčia
(angl. – United Evangelical Church of Sweden, šved. – Equmeniakyrka)

o r g a n i z u o j a

krikščionišką sporto stovyklą Kėdainiuose

„Daugiau nei auksas“

vaikams nuo 8 iki 14 metų amžiaus.

Stovyklos išlaikymo suma vienam stovyklautojui – 230 litų.

Stovyklos direktorė

EGLĖ GRUCYTĖ,
tel. +370 699 19871,
el. paštas: egliukas75@hotmail.com

Stovyklos kapelionas

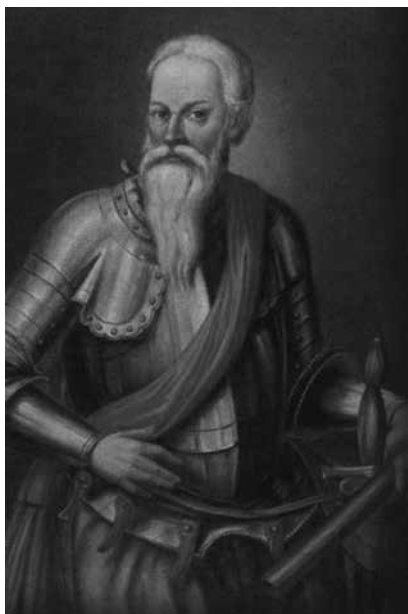
kun. RAIMONDAS STANKEVIČIUS,
tel. +370 655 43678,
el. paštas: raimondas@ref.lt.

Daugiau informacijos sužinosite paskambinę ar parašę stovyklos organizatoriams:
Eglei Grucytei ar kun. Raimondui Stankevičiui.

I N F O R M A C I J A

Balandžio 24 d. Armėnijos respublikos ambasada Vilniuje, tęsdama glaudžių Romos Katalikų Bažnyčios ir Armėnų Apaštalinės Bažnyčios santykių tradiciją, kvietė į Vilniaus Šv. Petro ir Povilo bažnyčią maldai už armėnų genocido aukas. Taip buvo paminėtos 99-sios pirmojo XX-ojo amžiaus genocido, įvykdyto Otomanų imperijoje, metinės. Mišiose dalyvavo ortodoksų, liuteronų bei armėnų Bažnyčių atstovai.

Balandžio 27 d. Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovėje šventiniu renginiu – paskaita, koncertu – buvo paminėtas Vilniaus vaivados ir didžiojo LDK etmono, kunigaikščio Mikalojaus Radvilos Rudojo 430-osios mirties metinės. Dalyvavo aktorius Perlis Vaisieta, doc. dr. Deimantas Karvelis. Renginį parengė Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija, Vilniaus krašto bajorų sąjunga, Vilniaus biržiečių klubas „Krivulė“ ir Lietuvos kariuomenės Vilniaus įgulos karininkų ramovė.

Kunigaikštis Mikalojus Radvila Rudasis (1512-1584 04 27)

Gegužės 4 d. Vokietijos Lipės krašto Lemgo miesto reformatų bažnyčioje Lipės krašto Bažnyčios superintendente pareigas iškilmingai pradėjo

Kun. Dietmar Arends

eiti kun. Dietmar Arends. D. Arends lapkričio mėn. vykusiame Sinode buvo išrinktas naujuoju krašto superintendentu. Anksčiau jis buvo atsakingas už diakoninę ir ekumeninę veiklą. Ceremonijai, kuri vyko sekmadienį po pietų, vadovavo kun. Michael Stadermann.

Iškilmėse dalyvavo apie 400 svečių iš Ganos, Togo, Pietų Afrikos, Lietuvos, Lenkijos, Vengrijos ir Rumunijos Bažnyčių, partnerystės ryšiais susietų su Lipės krašto Bažnyčia.

Šiose šventinėse pamaldose Lietuvos ev. reformatų Bažnyčiai atstovavo jos gen. superintendantas kun. Tomas Šernas.

Gegužės 10 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje koncertavo choras iš Norvegijos „LIV LAGA“, vado-

vė Liv Ulvik, viešėjęs mūsų choro „Giesmė“ kvietimu. Svečiai dainavo pasaulietines Skandinavijos šalių dainas.

Gegužės 16 d. Agluonėnuose, Lietuvininkų ažuolyne, atidengtas naujas krikštas, skirtas vieno iš žymiausių visų laikų filosofo Immanuelio Kanto proseneliui Ričardui Kantui, kuris gyveno gretimame Kantvainų kaime.

Ta proga pasodinti keturi ažuoliukai: Immanueliui Kantui, kurio 290-ąsias gimimo metines šiemet minime, Kristijonui Donelaičiui – jo 300-osioms gimimo metinėms, Spaudos atgavimo 110-osioms metinėms ir ketvirtas – visiems, susirinkusiems į šventę.

Gegužės 25 d. Vilniaus „Tikėjimo žodžio“ bendruomenei pamokslavo Biržų ev. reformatų parapijos klebonas, kun. Rimas Mikalauskas, pasakydamas pamokslą apie surinkimą ir Šventosios Dvasios veikimą.

Gegužės 29 d. Vilniaus ev. reformatų bažnyčioje po ilgos pertraukos vėl buvo švenčiamos Šeštinės – Jėzaus Kristaus Dangun žengimo – pamaldos: „Jėzus sakė: Kai būsiu pakeltas nuo Žemės, visus trauksiu prie savęs.“ /Jono 12,32/.

Dainuoja choras iš Norvegijos „LIV LAGA“

Padėkos raštas reformatui biržiečiui Jonui Dagiliui

Už Biržų vardo garsinimą,
istorinės atminties
puoselėjimą, pilietiškumą
aštuoniasdešimtmečio
proga biržietį reformatą,
kraštotylininką, publicistą,
literatą, nenustygstantį
vietoje žmogų,
JONĄ DAGILĮ
Padėkos raštu apdovanojo
Biržų rajono savivaldybės
merė Irutė Varzienė.

„V.r.ž.“ inf.

Sveikiname

*parapijietį,
Vilniaus ev. reformatų
choro „Giesmė“ narį,
poetą
ALFREDĄ NAKTINĮ,
gegužės 17 d.
atšventusį 80-ies
metų sukaktį.*

BAŽNYČIOJE

Čia gera atvykti,
Maldoj susitikti
Nūdienių klajonių kely.
Vėl Dvasioj atgimę,
Už rankų sukibę
Mes šlovinam Dievą visi.

Nors negandos sunkios
Bažnyčią mūs skaldė,
Nebuvom bėdoj palikti.
Su Dievo pagalba
Prašvito mums saulė –
Bendrumo jausmu sujungti.

Te Dievas Aukštybių
Mūs stiprins tikybą,
Apšvies savo meile vaikus.
Mes, broliai ir sesės,
Tiesos nepamesim –
Lankys Dievo Žodis visus.

Alfredas Naktinis

*Linkime mūsų mielajam Alfredui sveikatos,
nesenti dvasioje,
ir telydi Tave visuose Tavo darbuose
Viešpaties palaima!*

Vilniaus ev. reformatų parapijos seniūnų taryba

Leidinio spaudos rėmėjas

AUTOSERVISAS

Birbinių g. 4a, LT-02121, Vilnius
tel.: +370 5 2627585
mob.tel.: +370 655 24403
Linksmoji g.5, LT-02041, Vilnius
tel.: +370 5 2639004
mob.tel.: +370 652 11944

www.klion.lt

LAIDA EVANGELIKAMS

„KELIAS“

Per „LRT Kultūra“ –
kiekvieną šeštadienį
10.30 val.

Laidos autorė
Ina Drąsutienė,
mob. tel. +370 686 59625,
el.paštas: inadra@takas.lt

Laiškus redakcijai galite rašyti:

Pylimo 20-13, Vilnius,
Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

Parėngė Dalija Gudliauskienė,
tel. 8 685 74 951

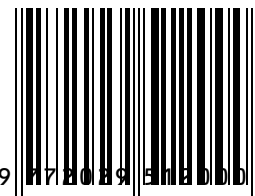
Redagavo, spausdino

Raimondas Natka,
Danutė Kavaliauskienė,
Damian Finer

Leidėjas:

Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taiso ir trumpina
savo nuožiūra

Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.